

Priekšlikumu un komentāru apkopojums par konsultāciju dokumentu par ierobežotu radiofrekvenču joslu specifiskajiem lietošanas tiesību nosacījumiem

Nr. p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcijas (konkrētā punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā, vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
I. Jautājumi, par kuriem vienošanās ir panākta				
1.	<p>AS “Telekom Baltija” 10 MHz platas joslas lietošanas tiesībām (katram radiokanālam) ir nosakāmi šādi specifiskie lietošanas tiesību nosacījumi:</p> <p>2. sākot ar trešo gadu no šo specifisko lietošanas tiesību nosacījumu noteikšanas dienas, nākamā gada 1.februārī ir jābūt spēkā vismaz divdesmit Lietošanas atļaujām, kuru skaitam katru nākamo gadu ir jāpalielinās vismaz par divdesmit Lietošanas atļaujām, sasniedzot vismaz 100 Lietošanas atļaujas brīvi izvēlētās</p>	<p>AS “Telekom Baltija”</p> <p>Prasība par 100 Lietošanas atļauju spēkā esamību būtu jāizslēdz no specifiskajiem nosacījumiem, jo tā nav pamatota no tehniskā un komerciālā viedokļa un var ierobežot tehnoloģijas izvēles brīvību. Minētā prasība ne tikai uzliek pārmērīgo slogu komersantam, bet arī ir pretrunā ar tehnoloģiskās neitralitātes principu, kas var negatīvi ietekmēt radiofrekvenču spektra efektīvu izmantošanu un telekomunikāciju tirgus attīstību Latvijas Republikā.</p> <p>Biedrība “Latvijas Telekomunikāciju asociācija”</p> <p>Kritiski vērtējama Regulatora iniciatīva par nepieciešamību saņemt vismaz 100 Lietošanas atļaujas brīvi izvēlētās administratīvajās teritorijās. LTA ieskatā šāds priekšlikums no specifiskajiem lietošanas nosacījumiem ir</p>	<p>Ņemts vērā</p> <p>Šīs publiskās konsultācijas laikā Regulators nav saņēmis viedokli, ka AS “Telekom Baltija” piešķirtās ierobežotas radiofrekvenču joslas lietošanas tiesības 450 MHz diapazonā būtu izmantojamas efektīvāk, nekā to plāno izmantot AS “Telekom Baltija”. Ņemot vērā AS “Telekom Baltija” tehniski un ekonomiski pamatoto plānu lietot tai piešķirtās ierobežotas radiofrekvenču joslas lietošanas tiesības 450 MHz diapazonā, Regulators piekrīt dzēst šo plānoto nosacījumu punktu.</p>	<p>Konsultācijā nodotā projekta redakcijas 2.punkts dzēsts.</p>

	administratīvajās teritorijās;	<p>jāizslēdz, jo tas var radīt šķēršļus ienākšanai tirgū, kavēt elektronisko sakaru pakalpojumu attīstību Latvijā un ierobežot tehnoloģiju izvēli. Ārkārtīgi šaura 2*5 MHz spektra tehniskās iespējas neļauj konkurēt ar 4G/5G tīklu iespējām. Elektronisko sakaru tīkla operators, kurš tīkla nodrošināšanai izmanto 450-470 MHz, uzskatāms par nišas operatoru un nevar tikt pielīdzināts operatoriem, kuri sniedz platjoslas piekļuves pakalpojumus plašā 4G/5G frekvenču spektrā, līdz ar to nav lietderīgi tam noteikt minimālās saistības par radiopārklājumu un tīkla izbūvi.</p> <p>450-470 MHz radiofrekvenču spektrs pasaulē galvenokārt tiek izmantots elektronisko sakaru tīkliem, kas pārsvarā nodrošina specifiskus jeb nišas pakalpojumus. Nosakot pārmērīgas prasības elektronisko sakaru tīkla uzbūvei, pastāv risks, ka 10 MHz platas joslas lietošanas tiesības radiofrekvenču diapazonā 450-470 MHz netiks pieprasītas pakalpojumu sniegšanai Latvijas Republikā.</p> <p>LTA uzskata, ka tīkla infrastruktūras būvniecība un Lietošanas atļauju skaits būtu jāatstāj komersanta ziņā.</p>		
II. Jautājumi, par kuriem ir panākta daļēja vienošanās				
2.	AS “Telekom Baltija” 10 MHz platas joslas lietošanas tiesībām (katram radiokanālam) ir nosakāmi šādi specifiskie lietošanas tiesību nosacījumi:	<p>SIA “Tele2”</p> <p>Atbalsta Regulatora Konsultāciju dokumentā iekļautos priekšlikumus par specifiskiem lietošanas tiesību nosacījumiem AS “Telekom Baltija” 10 MHz platas joslas lietošanas tiesībām.</p>	<p>Daļēji ņemts vērā</p> <p>Šīs publiskās konsultācijas laikā Regulators nav saņēmis neviena elektronisko sakaru komersanta vai citas ieinteresētās personas viedokli, ka AS “Telekom Baltija” piešķirtās ierobežotas radiofrekvenču joslas lietošanas tiesības 450 MHz diapazonā būtu</p>	<p>2. noteikt AS “Telekom Baltija” piešķirtām ierobežotas radiofrekvenču joslas 453,0 MHz – 457,5 MHz / 463,0 MHz – 467,5 MHz viena radiokanāla (kanāla solis 1,25 MHz) lietošanas tiesībām, 450,0</p>

<p>1. gada laikā no šo specifisko lietošanas tiesību nosacījumu noteikšanas dienas uz katra nākamā gada 1.februārī ir jābūt spēkā vismaz vienai Lietošanas atļaujai katrā valstspilsētā vai administratīvajā teritorijā, kas ar to robežojas;</p> <p>2. sākot ar trešo gadu no šo specifisko lietošanas tiesību nosacījumu noteikšanas dienas, nākamā gada 1.februārī ir jābūt spēkā vismaz divdesmit Lietošanas atļaujām, kuru skaitam katru nākamā gadu ir jāpalielinās vismaz par divdesmit Lietošanas atļaujas brīvi izvēlētās administratīvajās teritorijās;</p> <p>3. ierobežotā josla ir jāizmanto faktiski un saskaņā ar Lietošanas</p>		<p>izmantojamas efektīvāk, nekā to plāno izmantot AS “Telekom Baltija”. Šīs publiskās konsultācijas laikā Regulators ir saņēmis viedokli, ka 450 MHz diapazonu lietojošs elektronisko sakaru komersants uzskatāms par nišas operatoru un nevar tikt pielīdzināts operatoriem, kuri sniedz platjoslas piekļuves pakalpojumus plašā 4G/5G radiofrekvenču spektrā, un Regulators piekrīt, ka prasība piemērot specifiskos lietošanas tiesību nosacījumus līdzīgā apmērā, kā nosacījumus citu mobilo radiosakariem izmantojamo diapazonu lietošanai, ir pārmērīgi. Ņemot vērā AS “Telekom Baltija” tehniski un ekonomiski pamatoto plānu lietot 450 MHz diapazonu, Regulators piekrīt dzēst otro plānoto nosacījumu punktu.</p>	<p>MHz – 457,5 MHz / 460,0 MHz – 467,5 MHz divu radiokanālu (kanāla solis 1,25 MHz) lietošanas tiesībām un 450,0 MHz – 457,5 MHz / 460,0 MHz – 467,5 MHz viena radiokanāla (kanāla solis 1,25 MHz) lietošanas tiesībām katrai atsevišķi šādus specifiskos lietošanas tiesību nosacījumus:</p> <p>2.1. gada laikā no šo specifisko lietošanas tiesību nosacījumu noteikšanas dienas uz katra nākamā gada 1.februārī ir jābūt spēkā vismaz vienai Lietošanas atļaujai katrā valstspilsētā vai administratīvajā teritorijā, kas ar to robežojas;</p> <p>2.2. ierobežotā josla ir jāizmanto faktiski un saskaņā ar Lietošanas atļaujā noteiktajiem parametriem – radiofrekvenču diapazonu, kā arī radioiekārtas un antenas uzstādīšanas vietu.</p>
---	--	---	--

	atļaujā noteiktajiem parametriem – radiofrekvenču diapazonu, kā arī radioiekārtas un antenas uzstādīšanas vietu.			
3.	<p>AS “Telekom Baltija” 10 MHz platas joslas lietošanas tiesībām (katram radiokanālam) ir nosakāmi šādi specifiskie lietošanas tiesību nosacījumi:</p> <p>1. gada laikā no šo specifisko lietošanas tiesību nosacījumu noteikšanas dienas uz katra nākamā gada 1.februārī ir jābūt spēkā vismaz vienai Lietošanas atļaujai katrā valstspilsētā vai administratīvajā teritorijā, kas ar to robežojas;</p> <p>2. sākot ar trešo gadu no šo specifisko lietošanas tiesību nosacījumu noteikšanas dienas, nākamā gada</p>	<p>“Latvijas Mobilais Telefons” SIA</p> <p>Līdz šim pagarinot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, Regulators vairākiem elektronisko sakaru komersantiem (piemēram, LMT, SIA Tele2 un SIA Bite Latvija) ir noteicis ar esošajiem nosacījumiem salīdzināmus specifiskos lietošanas tiesību nosacījumus. Piemēram, pagarinot 900MHz radiofrekvences spektra nosacījumus, komersantiem tika noteiktas saistības saņemt vismaz 75% no lietošanas atļauju skaita, kas bija uzstādītas uz pagarināšanas lēmuma brīdi. Šādas prasības tiek pamatotas ar radiofrekvenču spektra efektīvas izmantošanas principu. Turpretī, attiecībā uz lietošanas tiesību pagarināšanu AS Telekom Baltija, Konsultāciju dokumentā ir piedāvāta cita pieeja. Uz Konsultāciju dokumenta izsludināšanas brīdi minētajam komersantam ir pienākums nodrošināt 131 Lietošanas atļauju esamību VAS Elektroniskie sakari. Regulators konstatē, ka TB neizmanto radiofrekvences elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā un nav veicis</p>	<p>Daļēji ņemts vērā</p> <p>Līdz šim 450 MHz diapazona lietošanas aktualitāte Latvijas Republikā ir tikai samazinājusies. Regulatora ieskatā, 450 MHz diapazona lietošana tikai pētījumiem un tehniskajiem testiem bija efektīvāka resursa izmantošana nekā šī resursa nelietošana vispār. Pirms šīs publiskās konsultācijas sagatavošanas tika apzināts visu mobilo elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju pārstāvju viedoklis par visefektīvāko iespējamo 450 MHz diapazona izmantošanas veidu, un netika saņemts neviens viedoklis, ka kādam elektronisko sakaru komersantam, izņemot AS “Telekom Baltija”, būtu interese šo resursu lietot. Regulators piekrīt, ka 450 MHz diapazona lietošanas tiesību specifiskajos nosacījumos ir jānosaka prasība šo resursu izmantot faktiski un saskaņā ar Lietošanas atļaujā noteiktajiem parametriem. Ņemot vērā, ka nav saņemts neviens viedoklis, kā tieši 450 MHz diapazonu būtu iespējams lietot efektīvāk, nekā izmantošanu ir plānojuši un</p>	<p>2. noteikt AS “Telekom Baltija” piešķirtām ierobežotas radiofrekvenču joslas 453,0 MHz – 457,5 MHz / 463,0 MHz – 467,5 MHz viena radiokanāla (kanāla solis 1,25 MHz) lietošanas tiesībām, 450,0 MHz – 457,5 MHz / 460,0 MHz – 467,5 MHz divu radiokanālu (kanāla solis 1,25 MHz) lietošanas tiesībām un 450,0 MHz – 457,5 MHz / 460,0 MHz – 467,5 MHz viena radiokanāla (kanāla solis 1,25 MHz) lietošanas tiesībām katrai atsevišķi šādus specifiskos lietošanas tiesību nosacījumus:</p> <p>2.1. gada laikā no šo specifisko lietošanas tiesību nosacījumu noteikšanas dienas uz katra nākamā gada 1.februārī ir jābūt spēkā</p>

	<p>1.februārī ir jābūt spēkā vismaz divdesmit Lietošanas atļaujām, kuru skaitam katru nākamo gadu ir jāpalielinās vismaz par divdesmit Lietošanas atļaujām, sasniedzot vismaz 100 Lietošanas atļaujas brīvi izvēlētās administratīvajās teritorijās;</p> <p>3. ierobežotā josla ir jāizmanto faktiski un saskaņā ar Lietošanas atļaujā noteiktajiem parametriem – radiofrekvenču diapazonu, kā arī radioiekārtas un antenas uzstādīšanas vietu.</p>	<p>investīcijas elektronisko sakaru tīkla infrastruktūrā. Taču atšķirībā no citām situācijām, Regulators atkāpjas no līdzšinējās regulatīvās pieejas, nenosakot minimālo radiofrekvenču piešķiruma atļauju skaitu. Šāda pieeja, nosakot specifiskos spektra nosacījumus vienīgi komersantiem, kas investē tīklā un sniedz un attīsta elektronisko sakaru pakalpojumus, taču neparedz nekādas prasības komersantam, kas vismaz piecus gadus nesniedz pakalpojumus un neinvestē infrastruktūrā, ir diskriminējoša un nostāda komersantus, kas pilda normatīvos aktus tiesiski negatīvākā situācijā, nekā komersantus, kas savas saistības nepilda.</p>	<p>pamatojusi AS “Telekom Baltija”, ir lietderīgi paredzēt, ka specifiskie lietošanas tiesību nosacījumi atbilst AS “Telekom Baltija” plānotajam komercdarbības modelim, vienlaikus nodrošinot minētā resursa efektīvu un lietderīgu izmantošanu. Regulators, nosakot specifiskos lietošanas tiesību nosacījumus AS “Telekom Baltija” piešķirtajām lietošanas tiesībām 450 MHz diapazonā, ņem vērā, ka 450 MHz diapazons visplašāk tiek lietots tieši specifisku (nišas) elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai, kā arī ņem vērā AS “Telekom Baltija” teorētiskos aprēķinus, ka lielākajā Latvijas Republikas teritorijā lielākās Latvijas Republikas iedzīvotāju daļas aptveramībai pietiek ar vienmērīgi izvērstu elektronisko sakaru tīklu, kas sākotnēji sastāv no vismaz 10 bāzes stacijām. Nepieciešamību vienmērīgi izvērst elektronisko sakaru tīklu Latvijas Republikā AS “Telekom Baltija” var sasniegt ar tādu specifisko lietošanas tiesību nosacījumu, kas paredz saņemt Lietošanas tiesības visās valstspilsētās vai administratīvajās teritorijās, kas ar to robežojas.</p> <p>Regulatora ieskatā, ar plānoto darbību nesamērīgu specifisko lietošanas tiesību nosacījumu noteikšana var negatīvi ietekmēt konkurenci mobilo elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanā, jo var samazināties mobilo elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju skaits, turklāt citu</p>	<p>vismaz vienai Lietošanas atļaujai katrā valstspilsētā vai administratīvajā teritorijā, kas ar to robežojas;</p> <p>2.2. ierobežotā josla ir jāizmanto faktiski un saskaņā ar Lietošanas atļaujā noteiktajiem parametriem – radiofrekvenču diapazonu, kā arī radioiekārtas un antenas uzstādīšanas vietu.</p>
--	---	--	--	---

			mobilo elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju rīcībā ir nesamērīgi lielāks ierobežoto radiofrekvenču joslu apjoms nekā AS “Telekom Baltija”.	
IV . Citi jautājumi				
4.	Par 450 MHz diapazonu	<p>SIA “Tele2”</p> <p>Lūdz Regulatoru vērtēt AS “Telekom Baltija” piešķirto lietošanas tiesību 450 MHz ierobežotā radiofrekvenču joslā (turpmāk - Josla) lietderīgu izmantošanu pirms lēmuma pieņemšanas par lietošanas tiesību termiņa pagarināšanu. Regulatora secinājuma 6. punktā ir norādīts, ka “ņemot vērā, ka Joslas diapazons ir ar plašu vienas bāzes stacijas teritoriālo aptveramību, tas ir piemērots kritiskās infrastruktūras uzraudzībai, kā arī citu plaša spektra elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai.” Ņemot vērā Joslas piemērotību un citu Eiropas Savienības valstu praksi, aicinām Regulatoru vērtēt Joslas diapazona nodošanu valsts drošības un aizsardzības vajadzībām.</p> <p>Nacionālie bruņotie spēki</p> <p>Sakarā ar publisko konsultāciju par 450 MHz diapazona joslu turpmākas lietošanas tiesību iespējamo maiņu paziņojam, ka ierosinām minētās frekvenču joslas piešķirt valsts drošības un aizsardzības (AS) vajadzībām.</p> <p>Šobrīd Nacionālo bruņoto spēku (NBS) lietošanā nav pastāvīgu platjoslas</p>	<p>Netiek ņemts vērā šis publiskās konsultācijas ietvaros</p> <p>Regulators elektronisko sakaru komersantiem piešķir ierobežotas joslas lietošanas tiesības saskaņā ar Ministru kabineta 2023.gada 10.janvāra noteikumos Nr.3 “Nacionālais radiofrekvenču plāns” (turpmāk – Radiofrekvenču plāns) noteiktajiem šā resursa izmantošanas vispārīgajiem nosacījumiem un ierobežojumiem, ieskaitot iedalījumu valsts aizsardzībai un drošībai. Radiofrekvenču plāna 1.pielikuma 266.–268. un 270.punkts neparedz 450 MHz diapazona lietošanu aizsardzības sistēmām (radiosakaru sistēmas militārām vajadzībām). Ierobežotas radiofrekvenču joslas var izmantot tikai saskaņā ar Radiofrekvenču plānā noteiktajiem radiosakaru veidiem un radiosakaru sistēmām¹.</p> <p>Par šo priekšlikumu Regulators informēja Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministriju, ņemot vērā, ka šī iestāde piedalās radiofrekvenču spektra resursu pārvaldības politikas izstrādē un</p>	

¹ [Elektronisko sakaru likuma 52.panta otrā daļa.](#)

		<p>radiofrekvenču resursu 400 – 1000 MHz diapazonā. Attīstot NBS militāro radiosakaru sistēmas, kā arī lai nodrošinātu sabiedroto spēkus Latvijā ar nepieciešamo frekvenču resursu AS radioiekārtu vajadzībām izmantošanai visā valsts teritorijā, nepieciešamas vairākas 5 MHz frekvenču joslas 400 – 1000 MHz diapazonā.</p> <p>NATO civili – militārā frekvenču vienošanās (NATO Joint Civil/Military Frequency Agreement) nosaka, ka 410 – 790 MHz frekvenču diapazonā ir jāparedz frekvenču spektra resurss militāro radiosakaru sistēmu attīstīšanai.</p> <p>Ierosinām veikt grozījumus Nacionālajā frekvenču plānā, nosakot publiskajā konsultācijā minētajām frekvenču joslām aizsardzības sistēmas (radiosakaru sistēmas militārām vajadzībām) statusu.</p>	<p>ieviešanā, sekmējot radiofrekvenču spektra resursu efektīvu izmantošanu².</p>	
5.	Par 450 MHz diapazonu	<p>AS “Telekom Baltija”</p> <p>Tāpat uz sakaru pakalpojumu izvēli, ko plānots sniegt, izmantojot LTE-450 tehnoloģiju, būtisku ietekmi atstāj frekvenču spektra izmantošanas tehniskie ierobežojumi. Konsultācijas dokumentā par specifiskajiem nosacījumiem vairākkārt tiek minēta <i>radiofrekvenču spektra josla ar platumu 10 MHz</i> (4 * 1,25 MHz * 2). Jāatzīmē, ka AS “Telekom Baltija” lietošanā piešķirtais frekvenču spektrs šobrīd tikai daļēji atbilst</p>	<p>Netiek ņemts vērā šis publiskās konsultācijas ietvaros</p> <p>AS “Telekom Baltija” lietošanai piešķirtais radiofrekvenču spektrs 450 MHz diapazonā ir 10 MHz jeb četri 1,25 MHz plati radiokanāli (tas ir, 8 x 1,25 MHz platas radiofrekvenču joslas), kuru robežas 450 MHz diapazonā Regulators nav noteicis. 450 MHz diapazonā AS “Telekom Baltija” var saņemt papildus 5 MHz platas radiofrekvenču joslas lietošanas tiesības.</p>	

² [Elektronisko sakaru likuma 5.pants.](#)

	<p>harmonizētajam LTE B31 frekvenču diapazonam. 2024. gada 8. jūlijā mēs iesniedzām VAS “Elektroniskie Sakari” lūgumu par pirmās Lietošanas atļaujas izsniegšanu bāzes stacijas izmantošanai radiofrekvenču spektra joslā ar platumu 10 MHz. Savukārt 2024. gada 17. jūlijā VAS “Elektroniskie Sakari” izsniedza AS “Telekom Baltija” atļauju bāzes stacijas izmantošanai radiofrekvenču spektra joslā ar platumu 6 MHz (3 MHz * 2), paskaidrojot, ka faktiskā 10 MHz joslas izmantošana nav iespējama, jo AS “Telekom Baltija” lietošanai piešķirtā radiofrekvenču spektra josla tikai daļēji atbilst Nacionālajā frekvenču plānā neteiktajām harmonizētajam LTE B31 frekvenču diapazonam. Šis fakts būtiski samazina potenciālo tīkla kapacitāti, maksimālo datu pārraides ātrumu tīklā un maksimāli pieļaujamo lietotāju skaitu, nesamazinot pakalpojuma kvalitāti. Jāpiekrīt, ka visi komersanti saskaras ar ierobežojumiem piešķirto frekvenču joslu izmantošanā. Tomēr AS “Telekom Baltija” gadījumā ir iespējams izmantot tikai 6 MHz no 10 MHz, kas ir tikai 60% no kopējā frekvenču resursa. Tādējādi radiofrekvenču resursa komerciālā pievilcība būtiski samazinās. Šis fakts būtu jāņem vērā, nosakot ierobežotu radiofrekvenču joslu specifiskus lietošanas tiesību nosacījumus.</p>	<p>Saskaņā ar Radiofrekvenču plāna 2.pielikuma 8.saskarni LM-450 450 MHz diapazonā atkarībā no izmantotajām tehnoloģijām ir izmantojami radiokanāli ar šoļiem 0,2 MHz, 1,25 MHz, 1,4 MHz, 3 MHz un 5 MHz. Tas, ka AS “Telekom Baltija” izvēlētās tehnoloģijas elektromagnētiskās saderības dēļ nevar izmantot 450 MHz diapazonā 10 MHz platu joslu pilnā platumā, nenozīmē, ka, lietojot citas tehnoloģijas, nebūtu izmantojams 10 MHz platu joslu resurss līdz pilnam apjomam.</p>	
--	---	---	--